

Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

ZDUS
zveza društev upokojencev slovenije

M e MEDGENERACIJSKA
K o S KOALICIJA
SLOVENIJE

DNEVI MEDGENERACIJSKEGA SOŽITJA 2019

Torek, 14. 5. - četrtek, 16. 5., 9.00 – 18.00

Gospodarsko razstavišče, Dunajska cesta 18, Ljubljana

Vsebinsko poročilo

avgust 2019

Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

ZDUS
zveza društev upokojencev slovenije

MEDGENERACIJSKA
KOALICIJA
SLOVENIJE

Organizatorja:

ZDUS
zveza društev upokojencev slovenije

Soorganizatorja:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Partner:

MEDGENERACIJSKA
KOALICIJA
SLOVENIJE

Članice MeKoS-a:

ZDUS
zveza društev upokojencev slovenije

MEDGENERACIJSKA
KOALICIJA
SLOVENIJE

Dijaška
organizacija
Slovenije

Pokroviteljstvo dogodka:

Marjan Šarec,
predsednik Vlade RS

Pokrovitelj zaključne prireditve:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Podporniki:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ IN
EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN
TEHNOLOGIJO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

Kazalo

1.	Ob prvih dnevih medgeneracijskega sožitja	2
2.	Dnevi v številkah.....	4
3.	Uvod	5
4.	Strokovni program na temo »trg dela in upokojevanje«	6
4. 1.	»Za dostojno staranje«, o gmotnem položaju upokojencev	6
4. 2.	»Bo prihodnost prekarna«, o netipičnih in negotovih oblikah dela	8
4. 3.	»Poklicna socializacija mladih«, povezovanje izobraževanja in trga dela	9
4. 4.	»Prepoznamo potencialne starejših?«, mentorstvo kot medgeneracijski prenos znanja	10
4. 5.	»Kako dalje?«, vseživljenjsko učenje, priprave na upokojitev in aktivno staranje	12
4. 6.	Sklepna misel o strokovnem programu	14
4. 7.	Gostujoče vsebine v strokovnem programu.....	15
4. 7. 1.	Kmetija kot trg za delo mladih in starejših in Kmetija – dom, družina, delo.....	15
4. 7. 2.	Medgeneracijski preplet neformalnih oskrbovalcev starejših na domu: Izziv ali utopija? ..	17
4. 7. 3.	Prihodnji razvoj slovenske infrastrukture.....	18
4. 7. 4.	»Rokodelci smo!«, implementacija Nacionalnega zavezništva za rokodelstvo.	21
4. 7. 5.	4. Letni posvet Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje o srebrni ekonomiji.	22
5.	Informiranje, ozaveščanje in preventiva	24
5. 1.	Sklepna misel o programu.....	24
6.	Kulturno-ustvarjalni program	25
6. 1.	Prireditve.....	25
6. 2.	Ustvarjalno stičišče ZDUS	26
6. 3.	Sklepna misel o kulturno-ustvarjalnem programu	27
7.	Spremljevalni program	28
7. 1.	Srečanje MeKoS z ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport	28
7. 2.	Srečanje ZDUS s sorodnimi organizacijami Slovencev v zamejstvu	28
8.	Razstavljalci	30
9.	Dnevi v medijih.....	31
10.	Zaključek in napoved dnevov 2020	32

1. Ob prvih dnevih medgeneracijskega sožitja

»Staranje prebivalstva ni samo stvar starejše generacije. Izkoristimo potencial medgeneracijskega sodelovanja z mladimi v dobrobit vseh družbenih skupin.«

Janez Sušnik,
predsednik ZDUS

»Vesela sem, da Medgeneracijska koalicija Slovenije že več kot leto dni prikazuje in dokazuje uspešnost sodelovanja in skupaj pristopa do aktualnih družbenih problemov, s katerimi se soočamo vse generacije.«

Lucija Karnelutti,
predsednica Medgeneracijske koalicije Slovenije
in Dijaške organizacije Slovenije

»Mladim je potrebno dati priložnost, da naredijo določeno stvar sami, pa četudi se kdaj izkaže kot napaka. Starejši generaciji pa moramo omogočiti, da njihove izkušnje pridejo prav. Nikogar ne smemo odrinjati na rob družbe in le če bomo sodelovali, potem bomo zagotovo uspešni.«

Marjan Šarec,
predsednik Vlade RS
ob slavnostnem odprtju Dnevov medgeneracijskega sožitja

»Sožitje in solidarnost med generacijami je tisto plemenito načelo, ki ga moramo gojiti in negovati, saj vsi skupaj soustvarjamo družbo. Vsi smo med seboj povezani in soodvisni. Uspešno moramo povezati mladostno zagnanost in izkušnost starejših.«

mag. Ksenija Klampfer,
ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
ob slavnostnem odprtju Dnevov medgeneracijskega sožitja

»Prenašanje znanj in izkušenj z vseh področjih med različnimi generacijami v sodobni družbi je dobrodošlo in nujno.«

Rudi Medved,
minister za javno upravo

»Medgeneracijsko sožitje je izjemen odraz resnične solidarnosti v skupnosti, naša prihodnost in eno najmočnejših "orodij" v prizadevanjih za zagotavljanje dostojnega življenja vseh generacij in lajšanja številnih problemov enih in drugih.«

dr. Dominika Švarc Pipan,
državna sekretarka na Ministrstvu za pravosodje

»Naslov vse pove, v teh časih potrebujemo medgeneracijsko sožitje, pozitivne ideje in proaktivno sodelovanje vseh« (Marijan Papež, generalni direktor ZPIZ).

»Mladi imajo elan in vizijo, kaj hočejo, starejši imamo pa izkušnje. Eni brez drugega enostavno ne moremo« (Branko Meh, predsednik Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije).

»Povezovanje starejših z mladimi je potrebno iskati v medgeneracijskem povezovanju, izmenjavi znanj, v smislu sobivanja, pomoči starejšim na domu in drugje« (Jaka Trilar, študent Filozofske fakultete Univerze v Mariboru).

»Pozdravljam generacijsko širino strokovnega programa dnevov« (dr. Marta Gregorčič, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani).

»Danes, v postmodernej družbi, znanja v petih do desetih letih zastarajo. Tako se moramo starejši od mladih učiti novih znanj, prav tako pa se mlajši od starejših učijo prenašanja izkušenj in temeljnih vrednot. Gre za novo organizacijo dela in sožitja, ki ni več piramidalna. Vsi smo učitelji in učenci, učimo se drug od drugega.« (prof. dr. Jože Ramovš, Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje)

»Veliko je bilo kakovostnega programa in izvajalcev, zato morda škoda za nekoliko slabši obisk. Premalo je bilo mladih, čeprav so bile izjemne kot je bila predstavitev Medgeneracijskega naselja Škofljica, ki je bila polno obiskana in kjer so bili prisotni študentje arhitekture« (Zdenka Katkič, predsednica Društva šola zdravja).

»Glede na to, da so Dnevi medgeneracijskega sožitja potekali letos prvič, so se stvari odvijale brezhibno. Na treh delavnicah Spominčice smo zadovoljni z obiskom. Menim, da je bil tudi izbor lokacije, Gospodarskega razstavišča z vidika mobilnosti in kapacitet odlična izbira« (mag. Alenka Virant, Spominčica-Alzheimer Slovenija).

»Vsi ki so se udeležili predstavitve medgeneracijskih centrov jih je tema dejansko zanimala in so se udeležili z interesom in načrtovano. Po predstavitvi so se vključili v razpravo, posamezniki so zbirali informacije tudi po zaključku obeh predstavitev« (Nuša Ule Maček, Medgeneracijsko središče Zagorje).

»To je bila res prireditev za upokojence in prikaz vsega, kar ustvarjajo upokojenci. Nismo stranska veja, ki čaka samo še na smrt. Pohvala vsem javnim institucijam, ki so se odzvale vabilu ZDUS in pripravile informacije, ki jih potrebujejo in uporabljajo upokojenci« (Stane Arh, Društvo upokojencev Jesenice).

»Premalo se zavedamo, kakšne sposobnosti in znanje premoremo, potrebno jih je pokazati in deliti. Takšne prireditve so priložnost za srečanje, učenje in deljenje znanja. Naše znanje, izkušnje in leta so naša moč. Na Dnevih medgeneracijskega sožitja se je vse to prikazalo v polni meri« (Jožica Knafelc, Društvo upokojencev Novo mesto).

2. Dnevi v številkah

- 3** dnevno dogajanje
- 2** zajeti nacionalni kampanji:
Teden vseživljenjskega učenja in Teden ljubiteljske kulture
- 11** okroglih miz
- 31** delavnic informiranja, ozaveščanja, preventive
- 7** kulturnih prireditev
- 4** razstave
- 9** spremljevalnih dogodkov
- 81** razstavljalcev
- 1.778** nastopajočih v kulturno-ustvarjalnem programu
iz **183** društev, šol, vrtcev, fakultet
- 142** posameznih izvajalcev programa iz **62** društev,
zvez, NVO, ministrstev, zbornic, podjetij idr.
- 866** udeležencev programa (okrogle mize, delavnice)
- 7.000** obiskovalcev dnevov skupaj
- 180** objav v medijih: 41 - tisk, radio, televizija,
58 spletnih objav in 81 na socialnem omrežju

3. Uvod

Dnevi medgeneracijskega sožitja so nastali na pobudo Zveze društev upokojencev Slovenije, ki je jeseni 2018 ob podpori članic Dijaške organizacije Slovenije, Študentske organizacije Slovenije in Mladinskega sveta Slovenije, ki skupaj z ZDUS tvorimo Medgeneracijsko koalicijo Slovenije, zasnovala dneve kot tridnevno prireditev, ki naj na letni ravni naslovi aktualno perečo problematiko, ki posredno zadeva vse generacije, na drugi strani pa odpira prostor za medgeneracijsko sodelovanje in sožitje.

Zveza društev upokojence Slovenije je kot organizator dnevov imenovala organe: Komisijo za program in Organizacijski odbor, ki so od jeseni 2018 do aprila 2019 na **6 sejah** in več sestankih delovnih skupin oblikovali strokovni program, program informiranja, ozaveščanja, preventive, kulturni in spremljevalni program. Partner dnevov Medgeneracijska koalicija Slovenije je za strokovno temo določila trg dela in upokojevanje, okrog katere so se med 14. in 16. majem zvrstile okrogle mize, ki so s sodelovanjem predstavnikov vseh generacij, tako pri temah, ki zadevajo starejše kot pri tistih, ki zadevajo mlade, v ospredje postavile pomembnost sodelovanja, povezovanja in skupnega naslavljanja težav.

Poleg ZDUS je bil organizator dnevov tudi Gospodarsko razstavišče v Ljubljani, častno pokroviteljstvo je nosil Marjan Šarec, predsednik Vlade RS. Dnevi pa ne bi uspeli brez soorganizatorjev Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Ministrstva za okolje in prostor. Sponzor programa je bila Zavarovalnica Triglav d.d. Uradnik prevoznik so bile Slovenske železnice, ki so na prireditev prepeljale 120 oseb.

Z Dnevi medgeneracijskega sožitja se ZDUS s partnerji zavzema za povečanje vidnosti družbenega prispevka starejših ter dvig vključenosti starejših v družbo, s čimer želimo prispevati k uresničevanju vizije **Strategije dolgožive družbe**, ki vključenost vseh generacij v ekonomsko, socialno in kulturno življenje v skladu z njihovimi željami in potrebami ter medgeneracijsko sodelovanje postavlja kot razvojni cilj za dostojno in kakovostno življenje vseh generacij v družbi.

4. Strokovni program na temo »trg dela in upokojevanje«

Strokovni program je tvorilo **5 glavnih okroglih miz**, ki ju je zasnovala Medgeneracijska koalicija Slovenije, na temo trg dela in upokojevanje in katerih cilj je bil izpostaviti nujnost celostnega naslavljanja problematike zaposlovanja, prilagajanja izobraževanja trgu dela in upokojevanja. Področja so generacijsko povezljiva, zato je potrebno reševati tako problematiko mladih na trgu dela, da se njihove težave ne bodo podaljševale v prihodnost, trenutnim problematikam starejših pa posvetiti posebno pozornost, saj starejši potrebujejo takojšnje ukrepanje za dostojnejše staranje.

Strokovni program Dnevo medgeneracijskega sožitja je skupaj s strokovnjaki iz različnih področjih in v sodelovanju z različnimi interesnimi skupinami odprl razpravo, ki je s sprejetimi zaključki povzeta v naslednjih podpoglavjih. Okroglih miz se je skupaj udeležilo 198 obiskovalcev.

4. 1. »Za dostojno staranje«, o gmotnem položaju upokojencev

»Staranje prebivalstva pomeni izziv za sodobne države, tako iz vidika ekonomske kot kulturne, sociološke in organizacijske ureditve sistema, ki temelji na medgeneracijski izmenjavi. Kako s pravilno politiko ohraniti primeren življenjski standard v času, ko morajo zaposleni preskrbeti pokojnine za vse večje in naraščajoče število upokojenih oseb?«

Ana Bilbija, predsednica Strokovnega sveta ZDUS

Okroglo mizo, ki je potekala v torek, 14. 5. od 12.00 do 13.40, je pripravila **Zveza društev upokojencev Slovenije**. Vodila jo je mag. Rosvita Svenšek, predsednica Komisije za zdravstveno varstvo in duševno zdravje ZDUS, ki je uvodoma izpostavila, da sta gmotni položaj tako upokojencev kot mladih tesno povezana.

Kratek povzetek:

Sodelovali so Rožca Šonc, vodja programa Starejši za starejše ZDUS, ki je predstavila socialni položaj starejših skozi oči socialnovarstvenega programa Starejši za starejše; Nežka Ivanetič, predsednica Komisije za bivanjski standard in pokojninsko politiko ZDUS, ki je predstavila ukrepe ZDUS za izboljšanje gmotnega položaja upokojencev in njihovo realizacijo ter Ana Bilbija, predsednica Strokovnega sveta ZDUS, ki je osvetlila problematiko o demografskem skladu. Jaka Trilar, študent Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, je prikazal primerljivost gmotnega položaja starejših v luči socialnega položaja mladi, v zaključku pa sta Marijan Papež, generalni direktor Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti predstavila pričakovane novosti v predpisih na tem področju.

Upokojenci pričakujemo:

- uveljavitev zapisanih zavez v koalicijskem sporazumu in Memorandumu ZDUS 2018,
- nujno potrebne ukrepe za zaustavitev in zmanjšanje razslojevanja prebivalstva (2. člen Ustave RS – socialna država) in preprečitev nadaljnjega siromašenja gospodinjestev starejših,
- povezavo evidenc za podporo pravične delitve finančne in drugih pomoči potrebnim posameznikom,
- podporo socialnovarstvenim programom, ki lajšajo položaj pomoči potrebnim,
- dostopnost starejših do vseh virov za človeka dostojno življenje (dolgotrajna oskrba, varna starost, delo, zdravje, kultura, aktivna vključenost v družbo),
- vključitev upokojencev (nevladnih seniorskih organizacij) v delo institucij kot je Ekonomsko socialni svet, saj ni pošteno, da se o starejših in upokojencih dogovarja in odloča brez njihovih predstavnikov,
- ustanovitev Urada za starejše,
- spoštovanje starejših kot enakovredne družbene skupine.

»Zavedamo se težkega gmotnega položaja nekaterih upokojencev, zato je ključni cilj sprememb zagotavljanje dostojnih pokojnin, dolgoročno pa si želimo vzdržen pokojninski sistem, ki bo naslednjim generacijam omogočal dostojno starost.«

mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica,
Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Pokojnine so z delom pridobljena pravica na podlagi plačanih prispevkov in vloženega dela v sedanje družbeno bogastvo, zato zahtevamo:

- a) ohranjanje vrednosti pokojnin z doslednim usklajevanjem z rastjo plač oziroma glede na gospodarsko rast in odpravo posledic ne usklajevanja v preteklih letih in zniževanja postavk v kriznem obdobju in s tem hitrejšo vračanje oškodovanja,
- b) dvig odmernega odstotka za polno pokojninsko dobo (40 let pokojninske dobe) v treh letih na 63% od pokojninske osnove za oba spola,
- c) zvišanje odmernega odstotka v sorazmerju upoštevati tudi za sedanje upokojence,
- d) dvig minimalne pokojnine za 40 let pokojninske dobe nad prag revščine,
- e) dodatno naj se prizna 1,25% za skrb za vsakega otroka,
- f) ob ponovni vključitvi v delovno aktivnost omogočiti izplačilo pokojnin,
- g) dvig dela vdovske pokojnine od 15 na 25% od vdovske pokojnine,
- h) ponovno uvedbo seniorske olajšave (ukinjene 1.1. 2014),
- i) letni dodatek se naj v bodoče izplačuje vsem upravičencem v skladu s 95.čl. sistemskega zakona,
- j) izplačilo pogrebne in drugih osebam, ki so oskrbele pogreb, v enakem znesku 530 EUR, ki se ustrezno poveča,
- k) dolgoročno vzdržnost pokojninskega sistema tudi s pomočjo ustanovitve rezervnega demografskega sklada. S tem bi država podprla svoj pokojninski sistem v času naraščajočih potreb, nastalih zaradi upokojitve številčno najmočnejših povojnih generacij, ki jih številčno šibke generacije ne bodo mogle v celoti financirati. V prizadevanjih do sedaj še nismo bili uspešni saj politika ni želela, da se demografski sklad oblikuje, ker bi imela bolj zavezane roke glede razprodaje premoženja in podobno. Ugotavljamo, da se mi bolj ko ne sami trudimo, da bi prihranili vsaj del premoženja za generacije upokojencev, ki prihajajo. Prizadevanj

mlajših ni čutiti in to pogrešamo. Ker v ZDUS-u geslo »Za dostojno staranje« jemljemo resno in glede na to, da se vlade prepogosto poslužujejo reševanja pokojnin z zakonom o izvrševanju proračuna, pozabljajo pa na sistemski zakon, in je iz sedanje zakonske opredelitve razumeti, da bo rezervni demografski sklad namenjen predvsem bodočim generacijam upokojencev verjamem, da upravičeno pričakujemo večjo zavzetost mlajših generacij, da do realizacije dejansko pride.

»Mladi in starejši smo dve družbeni skupini, ki med seboj podpirata eno in drugo. Država bi morala storiti več, tako za boljši gmotni položaj upokojencev kot za boljši socialni položaj mladih.«

Jaka Trilar, študent Filozofske fakultete Univerze v Mariboru

4. 2. »Bo prihodnost prekarna«, o netipičnih in negotovih oblikah dela

»Ob nadaljnjem naraščanju prekarnosti ni mogoče doseči vrednot, kot so skupno dobro, socialno dojemljiva in solidarna družba, partnerstvo med delodajalci in delojemalci ter najpomembnejšo - dostojno delo.«

Črt Poglajen, direktor Inštituta za študije prekariata

Okroglo mizo, ki je potekala v torek, 14. 5. od 14.00 do 15.40, je pripravil [Mladinski svet Slovenije](#). Vodila jo je Jasmina Opec Vöröš, vodja zagovorništva pri Mladinskem svetu Slovenije, ki je uvodoma izpostavila, da neustrezen odziv družbe in države na negotove oblike dela lahko vodi v zmanjšanje socialnih in ekonomskih pravic posameznika in vpliva na stanje družbene blaginje.

Kratek povzetek:

Sodelovali so Črt Poglajen, direktor Inštituta za študije prekariata, ki je spregovoril o posledicah prekarnosti med mladimi in starejšimi in ravneh, kjer se te kažejo, med drugimi tudi v nizki stopnji medgeneracijske solidarnosti; Anja Fortuna, predsednica Mladinskega sveta Slovenije, je opozorila na problem mladih, ki so zaradi negotovih, netrajnih oblik dela nahajajo na pragu revščine. Tatjana Čerin, izvršna direktorica za socialni dialog pri Gospodarski zbornici Slovenije, je opozorila, da potrebujemo definicijo, kaj prekarno delo sploh je in da določenim ljudem atipične oblike dela tudi ustrezajo. Boris Janez Bregant, predsednik Društev upokojencev Jesenice, je zaključil, da so različne oblike dela že od nekdaj obstajale, a nikoli ni bilo govora o t. i. prekarnosti, o kateri se govori danes. Kaj bo z delavcem, ki bo 40 let vpet v prekarne oblike dela? Kaj bo z njim jutri, kakšno pokojnino bo imel?

»Stereotip je, da mladi ostajajo v 'hotelu mama', ker jim je tako lažje. To je rezultat trenutnega stanja na trgu dela, kjer mladi kljub delu, nimajo dovolj, da samostojno preživijo in poskrbijo zase.«

Anja Fortuna, predsednica Mladinskega sveta Slovenije

Zaključki:

- a) Potrebujemo družbeni konsenz glede definicije prekarne delo ter ustrezne učinkovite zakonodajne rešitve za njegovo odpravo.
- b) Prekarnost prizadene ravno starejše in mlade, posledice pri obeh generacijah pa so podobne. Mladi imajo probleme pri osamosvajanju, pogosto delajo brez gotovih prihodkov, so primorani v pretirano fleksibilnost in izpostavljeni stresu.
- c) Posledice prekarnosti je mogoče čutiti na vseh nivojih, tako na ravni države, na ravni socialne države govorimo o nizkih prihodkih, na ravni posameznika slabše zdravje in počutje ter na ravni medgeneracijske solidarnosti.
- d) S prekarnostjo se lahko soočimo skozi pozitivni zorni kot, ki ga naslavlja civilna družba v sodelovanju s stroko, državo in gospodarstvom (standard za družbeno odgovorno vodenje podjetij in neprekarno delo) ter skozi sankcije, ki jih mora izvajati država (inšpektorati).
- e) Trajnostne oblike dela so tiste oblike, ki mladim in starejšim omogočajo samostojnost in zagotavljajo dostojno življenje.

»Dajmo delu čast, kot ga je nekoč imelo. Tisti, ki delo opravlja, mora zato biti ustrezno nagradjen in ustrezno zaščiten. Prekarno delo je vse, kar ni zakonito ali prekarno delo je nezakonito.«

Boris Janez Bregant, predsednik Društva upokojencev Jesenice

4. 3. »Poklicna socializacija mladih«, povezovanje izobraževanja in trga dela

»Zaradi premajhnega interesa za tehnične poklice in poklicno izobraževanje, že sedaj težko pokrijemo potrebe po tistih kadrih, ki jih gospodarstvo potrebuje. V prihodnje bo soočanje s pomanjkanjem kadrov še težje.«

mag. Samo Hribar Milič, izvršni direktor,
Gospodarska zbornica Slovenije

Okroglo mizo, ki je potekala v sredo, 15. 5. od 12.00 do 13.40, sta pripravili [Dijaška in študentska organizacija Slovenije](#). Vodila jo je Lucija Karnelutti, predsednica Dijaške organizacije Slovenije in predsednica Medgeneracijske koalicije Slovenije, ki je uvodoma izpostavila, da mladi po končani zeleni stopnji izobrazbe pogosto zapadejo v začaran krog. Ne morejo se zaposliti, ker nimajo ustreznih izkušenj, izkušenj pa nimajo, ker se ne morejo zaposliti.

Kratek povzetek:

Sodelovali so mag. Samo Hribar Milič, izvršni direktor pri Gospodarski zbornici Slovenije, ki je izpostavil, da ne ocenjujejo, da bi lahko vedno imeli usklajenost med načrtovanimi potrebami delodajalcev in izobraževalnim sistemom, pa vendarle je ta razkorak v Sloveniji prevelik. Dr. Jernej Štromajer, državni sekretar na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport je dejal, da so mladi po zaključenem izobraževanju soočeni na eni strani s potrebo po določeni fleksibilnosti in prilagodljivosti, ki ju narekujejo izzivi na globalnih trgih, na drugi strani pa so soočeni s perečim pojavom prekarnosti. Branko Meh, predsednik Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, je

izpostavil, da sistem vajeništva ni prinesel pričakovanih rezultatov, še vedno je precej stigmatizirano, a so prepričani, da ta mora zaživeti, saj v Sloveniji drastično primanjkuje poklicno izobraženih. Izr. prof. dr. Rudi Klanjšek iz Filozofske fakulteta Univerze v Mariboru je nanizal, da imamo v Sloveniji pozitivne premike, kar zadeva povezovanje izobraževanja in trga dela, saj se je neujemanje veščin na trgu dela s pridobljeno izobrazbo zmanjšalo. Največ mladih, ki delajo izven svoje poklicne kvalifikacije, ima srednješolsko izobrazbo, medtem ko je največje ujemanje med poklicem in pridobljeno izobrazbo pri tistih s terciarno izobrazbo. Franc Vedenik, predsednik Šaleške pokrajinske zveze društev upokojencev, je zaključil, da bi država morali opredeliti, katere so tiste gospodarske panoge, kjer je zaznati večjo perspektivo in usmeriti mlade v izobraževanje za te poklice, na ta način bi ublažili situacijo, ki jo imamo danes, ko imamo poklice, ki ne nudijo perspektive mladim.

»Izobraževalni sistem se mora prilagajati potrebam gospodarstva in mora nuditi programe, ki bodo koristili gospodarstvu. Ni koordinacije med šolskimi ustanovami in delodajalci.«

Franc Vedenik, podjetnik in predsednik
Šaleške pokrajinske zveze društev upokojencev

Zaključki:

- a) Potrebno bo povečati vlaganja v raziskave in razvoj, če želimo biti izvozna družba in konkurenčni v globalnem svetu.
- b) Da bomo lahko mislili družbo prihodnosti, moramo spodbujati in vlagati tudi v terciarno izobraževanje.
- c) Dve leti izvajanja dualnega sistema izobraževanja niso prinesla še pričakovanih rezultatov. Vajeniški sistem še ni zaživel, kot bi moral.
- d) Več bomo morali storiti za dvig interesa za tehnično izobraževanje in za destigmatizacijo določenih deficitarnih poklicev. Sistem kadrovskih štipendij je močno orodje, ki se premalo uporablja.
- e) Šole morajo oblikovati takšne program izobraževanja, ki sledijo potrebam gospodarstva.

»Ključno je, da mladim poleg praktičnih znanj damo kompetence, ki jim bodo omogočale, da se bodo skozi svojo profesionalno kariero prilagajali izzivom časa, pri čemer se moramo zavedati pomena in nujnosti vseživljenjskega učenja.«

dr. Jernej Štromajer, državni sekretar,
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

4. 4. »Prepoznamo potencialne starejših?«, mentorstvo kot medgeneracijski prenos znanja

»Medgeneracijski prenos znanja na delovnem mestu mladim pomaga, da lažje vstopijo na trg dela, da osvojijo nove kompetence, delovno okolje, nove vrednote v delovnih situacijah, je pa proces mentorstva dober tudi za starejše, ki mentorstvo izvajajo.«

Jaka Matičič,
podpredsednik Mladinskega sveta Slovenije

Okroglo mizo, ki je potekala v sredo, 15. 5. od 14.00 do 15.40, je pripravil **Mladinski svet Slovenije**. Vodila jo je Jasmina Opec Vöröš, vodja zagovorništva pri Mladinskem svetu Slovenije, ki je uvodoma izpostavila, da je mentorstvo v podjetjih in organizacijah ena izmed gonilnih sil razvoja v vse bolj globalno konkurenčnem svetu in da je mentorstvo na delovnih mestih lahko eden od potencialov za dvig delovne aktivnosti v starajoči se družbi.

Kratek povzetek:

Sodelovali so Jaka Matičič, podpredsednik Mladinskega sveta Slovenije, ki je izpostavil, da so v mladinskih organizacijah procesi mentorstva utečeni, da obstajajo dobre prakse tudi v slovenskih podjetjih, medtem ko to v javnem sektorju precej peša; Boris Janez Bregant, predsednik DU Jesenice, nekdanji direktor jeseniške železarne, je dejal, da se v proizvodnih procesih mentorstvo pojavi skozi napredovanje na delovnem mestu, a ga danes, dobro organiziranega, redko najdemo v slovenskih podjetjih. Andreja Sever, vodja področja kadrov pri Gospodarski zbornici Slovenije je dejala, da je mentorstvo nekaj najbolj naravnega pri povezovanju generacij ter prenosu znanj in vajeništvo je odličen primer tega. Poudarila je, da prenos znanj ne potekam samo med starejšimi in mladimi, temveč tudi znotraj generacij. Mag. Vojmir Urlep, državni sekretar Vlade RS, je delil svoje izkušnje o konceptu mentorstva iz preteklega dela v veliki večnacionalni družbi, kjer je mentorstvo zelo pomemben sestavni del osebnostnega in profesionalnega razvoja potenciala vsakega posameznika. Tilen Božič, državni sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, je poudaril, da je za učinkovitost mentorskega procesa pomembno, da se na eni strani mlade zelo hitro po prihodu na delovno mesto vključi v delovni proces, na drugi strani pa motivira mentorje, ki z mentoriranjem izjemno poglobljajo svoje znanje o področju, s katerim se ukvarjajo.

»Zavedanje, da je mentorstvo pomembno, iz leta v leto raste v slovenskih podjetjih. Povpraševanje mentorjev po izobraževanju je vsako leto večje.«

Andreja Sever, vodja področja kadrov,
Gospodarska zbornica Slovenije

Zaključki:

- a) Medgeneracijski prenos znanja in mentorstva bosta v starajoči se družbi ključna vzvoda za učinkovitejše upravljanje z delovno silo.
- b) Potrebujemo spodbude, da se proces mentorstva prične bolj sistematično izvajati.
- c) Spodbujati moramo stanje duha v družbi za enakopravno soudeležbo generacij v procesu mentorstva, kjer med mentorjem in mentorirancem ne sme obstajati hierarhičen odnos.
- d) Starejši delavci so lahko odlični mentorji, a jih je za to potrebno spodbujati z napredovanjem in pripravljati na to tekom delovne dobe s postopkom pridobivanja kompetenc za mentorstvo.
- e) Mentorstvo omogoča vključenost obeh generacij, pri mladih pridobivanje socialnih veščin, pri starejših pa njihovo poglobitev. Vajeništvo je odličen primer udejanjanja medgeneracijskega prenosa znanja.
- f) Spodbujati in razvijati je potrebno projekte, kot je ASI – Celovita podpora podjetjem za aktivno staranje delovne sile.

»Medgeneracijska solidarnost je bila od nekdaj z nami. Na ministrstvu se zavedamo pomembnosti mentorstva na delovnih mestih in si želimo višje ravni zavedanja tudi v družbi.«

Tilen Božič, državni sekretar,
Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

4. 5. »Kako dalje?«, vseživljenjsko učenje, priprave na upokojitev in aktivno staranje

»Učenje krepi človeka, vse generacije, v vseh življenjskih obdobjih in v vseh življenjskih prilikah. Učimo se, zato da smo, da osebno rastemo, da pridobivamo znanja, da znamo delati in da se učimo živeti v skupnosti.«

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, Andragoški center Slovenije

Okroglo mizo, ki je potekala v četrtek, 16. 5. od 11.20 do 13.00, v sklopu Tedna vseživljenjskega učenja in skupne akcije TVU »Dan starejših – čili, zdravi, informirani in dejavni«, je pripravila [Zveza društev upokojencev Slovenije](#). Vodila jo je Jožica Puhar, članica Strokovnega sveta ZDUS in mednarodno sodelovanje ZDUS, ki je uvodoma poudarila, da življenjski cikel posameznika od vstopa na trg dela do upokojevanja ves čas spremlja izobraževanje in vseživljenjsko učenje.

Kratek povzetek:

Sodelovali so mag. Zvonka Pangerc Pahernik, Andragoški center Slovenije, Jaka Trilar, študent sociologije Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, mag. Andraž Banfi, Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS, Vida Bogataj, Društvo upokojenih pedagoških delavcev Slovenije, Robert Zadek, Ministrstvo za obrambo RS in Rožca Šonc, vodja programa Starejši za starejše ZDUS. Okrogla miza je bila zasnovana kot ilustracija življenjskega kontinuuma, ki se spleta okoli učenja, pridobivanja znanja in njegovega spreminjanja, prilagajanja na spremembe v toku delovne dobe, graditve osebne kariere in tudi pozneje, ko se je treba opremiti za spremembe, ki jih prinaša izstop iz delovne aktivnosti, ostaja pa možnost nadaljnje osebne rasti, ohranjanja in prenašanja veščin na mlajše generacije, udejstvovanja v družbi ter boljšega preživljanja prostega časa. Mag. Zvonka Pangerc Pahernik je navzočim posredovala tudi pozdrav Tedna vseživljenjskega učenja, ki je časovno sovpadal z Dnevi medgeneracijskega sožitja in tako opozorila na številne učne dejavnosti, ki jih izvajajo tudi društva upokojencev po celi Sloveniji. V okviru omizja nas je zanimalo tudi ali pridobivamo oz. izobražujemo dovolj strokovnjakov za ukvarjanje z izzivi staranja in potrebami starejših oseb, ali imajo delodajalci posluh in so motivirani za vlaganja v znanje starejših zaposlenih (preko 45 let) in še, kakšne so dobre prakse priprav na upokojitev ter primeri možnosti za koristno angažiranje po upokojitvi.

Vseh šest predstavitev v panelnih razpravah je potrjevalo naše izkustvene predpostavke, da:

- se odrasli mnogo izobražujemo in učimo v različnih oblikah pridobivanja znanja, vendar je vprašanje, če za ustrezne namene,
- so starejše osebe preko 65 let v tem procesu relativno malo udeležene in zanje tudi ni ustreznih programov - mimo seminarjev za osebno rast in prosti čas,
- manjka sistemsko pridobivanje znanj o starosti in staranju v formalnem izobraževanju na vseh stopnjah,

- nimamo dovolj strokovnjakov na tem področju,
- je potrebno delodajalce praviloma stimulirati za usposabljanje starejših delavcev,
- priprave na upokožitev so izjema, ne pravilo,
- medsebojna pomoč oseb iste generacije je ena od uveljavljenih in cenjenih oblik prostovoljstva, ne more pa nadomestiti strokovnih obravnav.

»Delavci pred zaključkom delovne aktivnosti večinoma ne vedo, kaj jih čaka. Niso pripravljeni na upokožitev, njihova sposobnost sprejemanja novosti v novem življenjskem obdobju pa je počasnejša, zato so predupokožitvene aktivnosti nujno potrebne.«

Vida Bogataj, predsednica
Društva upokoženih pedagoških delavcev Slovenije

Zaključki in predlogi:

- a) Čeprav se v celi Sloveniji izvaja bogat spekter izobraževalnih oblik, v katere so vključeni odrasli in tudi mlajši interesenti, pa glede na manjši delež vključenih starejših oseb trdimo, da bi morale biti vseživljenjsko učenje dostopno vsem, ne glede na starost.
- b) Ker učenje vsebuje štiri temeljne stebre - delo, osebna rast, prosti čas in participacija, ugotavljamo, da je predvsem za prvi (delo) in zadnji namen (participacija) potrebno pripraviti in uvesti starejšim ustrezne učne programe in programe usposabljanja.
- c) Imamo izrazit primanjkljaj možnosti za študij gerontologije in tako premalo tovrstnih strokovnih kadrov. Spodbuditi moramo to poklicno usmerjenost. Predlagamo razširitev programa tudi na druge Univerze v Sloveniji (trenutno le v Mariboru dvo-predmetno) oz. ustrezne fakultete.
- d) Da bi lahko postopno obvladovali in odpravljali staromrznštvo predlagamo, da teme o staranju in starosti postanejo obvezni del učnih programov v izobraževalnem sistemu na vseh nivojih.
- e) Spodbujanje delodajalcev za vlaganje v učenje in usposabljanje zaposlenih nad 45 let starosti bi moralo postati del ukrepov države. Čeprav je interes vzpodbujen, je usoda teh nalog v bodoče nejasna, saj se izvajajo projektno, financirajo pa iz evropskih sredstev.
- f) Razprava je pokazala, da so predupokožitveni seminarji pedagoških delavcev zelo dobro sprejeti in interes zanje narašča. Predlagamo, da se predupokožitveni seminarji uvedejo kot del rednih programov pristojnih ministrstev in v okviru njihovega proračuna tudi financirajo. Razširiti bi jih bilo treba na celoten javni sektor s prioritarno uvedbo v javni upravi.
- g) Predupokožitveni seminarji v slovenski vojski uspešno potekajo že več let in sčasoma so prerasli celo v skrb za pripadnike tudi po upokožitvi. Ocenjujemo, da bi tak model lahko uporabila tudi policija (krajši informativni program že izvaja) in druge javne službe, kjer prihaja do zgodnjih upokožitev zaradi delovnih pogojev.
- h) Uvedbo pripravljanih tečajev na upokožitev njihovih delavcev priporočamo tudi delodajalcem v gospodarstvu (v kolikor tega niso že uvedli).
- i) Za ZDUS program Starejši za starejše, ki angažira več tisoč prostovoljcev z več kot milijon opravljenimi urami, predlagamo, da postane prioritarna programska naloga v okviru prostovoljskih dejavnosti, ki jih financira MDDSZM.

- j) Kljub podpiranju prostovoljstva ugotavljamo, da s tovrstno pomočjo starejšim ljudem ni možno nadomestiti okoliščin, ki jih mora zagotoviti država.

»Čas upokojitve je čas, ko smo lahko kot prostovoljci aktivni na različnih področjih, ko smo lahko še vedno vključeni v družbo, ko lahko uporabljamo pridobljena znanja, izkušnje in veščine ter se kljub temu še veš čas učimo.«

Rožca Šonc, program Starejši za starejše, Zveza društev upokojencev Slovenije

4. 6. Sklepna misel o strokovnem programu

ZDUS je s partnerjem Medgeneracijsko koalicijo Slovenije (MekoS) pripravil strokovni program na temo trg dela in upokojevanje z namenom, da opozorimo na težave, ki se z nereševanjem pri mladih lahko podaljšajo v njihovo starost, pri starejših pa ne zagotavljajo zasluženega dostojnega staranja. S povezovanjem in sodelovanjem **želimo prispevati** k preprečevanju bega možganov in vključevanju mladih na trg dela, k odpravi negotovih oblik dela, uvedbi mentorskih shem in »urejanju trga dela tako, da bodo ljudje usposobljeni za nadaljevanje dela za toliko časa, kolikor hočejo, ali zmorejo, na način, ki se jim zdi najboljši, podprt s fleksibilnimi pristopi pri zaposlovanju in upokojevanju« (Memorandum ZDUS 2018).

Aktivnosti ZDUS in članic MeKoS so tudi po zaključku dnevov usmerjene v prispevanje k spremembam. Zaključke okroglih miz smo uporabili v postopku sodelovanja pri pripravi **akcijskih načrtov** za uresničevanje **Strategije dolgožive družbe**, vpeli smo jih v pripombe, ki smo jih prispevali v javni razpravi k predlogu **Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (ZUTD)** ter k predlogu **Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju**.

Nadejamo se pozitivnih sprememb in Vladi RS ponujamo nadalje sodelovanje.

4. 7. Gostujoče vsebine v strokovnem programu

Poleg tem okroglih miz Medgeneracijske koalicije Slovenije so se v strokovnem programu zvrstile še okrogle mize drugih organizacij, ki so se vsebinsko navezovale bodisi na nosilno temo bodisi na medgeneracijsko sožitje.

4. 7. 1. Kmetija kot trg za delo mladih in starejših in Kmetija – dom, družina, delo. Pripravila Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je na otvoritveni dan, z namenom predstaviti različne poglede na kmetijo kot trajno polje za medgeneracijsko sožitje ter ustvarjanju zelenih delovnih mest, s pomočjo zanimivih gostov pripravila okroglo mizo Kmetija kot trg za delo mladih in starejših.

Na posvetu so razmišljanja o kmetiji kot trajnem polju za medgeneracijsko sožitje, različnih možnostih kako ostati aktiven v starejšem življenjskem obdobju, pomenu sobivanja in ustvarjanja zelenih delovnih mest ter ustvarjanju prijetnega bivalnega okolja na podeželju predstavili: antropolog in socialni delavec izr. prof. dr. Jože Ramovš, vodja službe za dopolnilne dejavnosti in družbene storitve na podeželju pri KGZS Andreja Krt Stopar, Lili Mahne s kmetije Mahne ter Ivan Janez Štular s Kmetija Halovc.

V svojem razmišljanju o kmetiji kot trajnem polju za medgeneracijsko sožitje je prof. dr. Jože Ramovš, izjemen poznavalec dolgožive družbe in medgeneracijskega sožitja, izpostavil tri misli. Prvo, da je človek bitje vseživljenjskega dela vseh članov družine, od najmlajšega do najstarejšega. Druga, da je kmetija prostor, kjer vsi člani vse svoje življenje skrbijo za vse člane. Ob tem je izpostavil, da nam v Sloveniji še vedno ni uspelo pripraviti zakona o dolgotrajni oskrbi, ki ga imajo vse ostale evropske države. Prav tako se v Sloveniji namenja najmanj sredstev za dolgotrajno oskrbo, kar dvakrat manj kot je evropsko povprečje. In še tretja, da se je organizacija dela in sožitja med generacijami spremenila. Piramidalna struktura družbe je preživeta.

Kako se v zgodbo dolgožive družbe in medgeneracijskega sožitja vključujemo na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije kot največji stanovski organizaciji lastnikov kmetijskih zemljišč in gozdov? Andreja Krt Stopar, vodja službe za dopolnilne dejavnosti in družbene storitve na podeželju meni, da je od vsakega posameznika odvisno kako bo izkoristil prednosti, ki jih ponuja kmetija. *»Kmetija je idealen poligon za usakogar, ki želi biti v svojem življenju uspešen ali želi izraziti svojo lastno identiteto. Slovenske kmetije so majhne, povprečno okoli sedem hektarjev. Na majhni površini težko dosežemo prihodke. Tu moramo biti hvaležni, da nam država omogoča dopolnilne dejavnosti na kmetiji.«*

Okrogla miza se je zaključila z dvema uspešnima zgodbama: življenjska zgodba Ivana Janeza Štularja iz Strahinja, ki je primer dobre prakse medgeneracijskega sožitja na kmetiji in aktivne udeležbe posameznika v lokalnem okolju ter navdihujoča zgodba Lili Mahne, ki se je kot proaktiven državljan vključila v program razvoja podeželja ter postala podjetniška svetovalka.

Na drugem dogodku Kmetija – dom, družina, delo smo razmišljali, kako ohranjati živo podeželje, kako ustvarjati nova delovna mesta, kako povečati prehransko varnost, kako zmanjševati ogljični odtis, kako ohraniti vitalnost in kako ustvariti primerno okolje za družinsko življenje so vprašanja, na katera so iskali odgovore državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Tanja Strniša, predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Cvetko Zupančič, predsednica Zveze kmetič Slovenije Irena Ule in Barbara Lombar z Zveza slovenske podeželske mladine. Ali je rešitev kmetija, je goste spraševala Andreja Krt Stopar, vodja službe za dopolnilne dejavnosti in družbene storitve na podeželju pri KGZS, ki je dogodek tudi povezovala.

Da se življenje na kmetiji precej razlikuje od življenja v mestu, je poudarila Irena Ule, moraš pa imeti rad kmetijo in potem je vse skupaj precej lažje. Skozi življenje jo vodi očetova misel, da moraš že v mladosti misliti, kako boš živel v starosti. Tako je na kmetijah pomembno pravi čas predati gospodarjenje mladim, ki se jih pri idejah oblikovanja vizije prihodnosti kmetije ne sme ovirati. Starejša generacija mora biti pri tem zgolj v oporo in pomoč.

Živeti na podeželju in delati na kmetiji je lahko največji dar, pa meni Barbara Lombar, ki je aktivno vključena v lokalno skupnost in deluje kot prostovoljka v Zvezi slovenske podeželske mladine. Lombarjeva prav tako meni, da imajo otroci rojeni na kmetiji kar precejšnja prednost v smislu medgeneracijskega bivanja, prenosa znanj, spoznavanja narave in njenih zakonitosti.

Razvoj kmetije je odvisen predvsem od ljubezni, ki jo do kmetije in kmetovanja prenašajo starši, je izpostavil Cvetko Zupančič. V kmetijstvu brez fizičnega dela ne gre in prednost bivanja na kmetiji je gotovo povezanost, ki jo tovrstno delo zahteva. V preteklosti, ko se je rojevalo več otrok, je bila izbira, kdo ostane doma, precej lažja. Danes je otrok manj, zato je še toliko bolj pomembno, da se za kmetijstvo otroke navduši in se kmetija ob pravem času preda naprej. Je pa sobivanje v velikih družinah z več generacijami lahko naporno predvsem za tistega, ki se na kmetijo primoži ali priženi.

Kljub vsemu je v današnjem času življenje na kmetiji lahko zelo lepo. Kmetijstvo temelji na skupni kmetijski politiki, ki zagotavlja stabilnost. Zaradi odprtih mej je dostopna hrana po zelo nizki ceni, zato je kmetijam težko biti konkurenčen. A živimo v času, ko je treba iskati nove in nove prodajne poti, saj se odpirajo številne možnosti razvoja kmetije. Dopolnilne dejavnosti so tiste, ki omogočajo dodaten zaslužek na kmetiji in prijetno medgeneracijsko sobivanje. Predvsem z vidika celostnega pogleda na potencial posamezne kmetije ter pomoč pri razvojni viziji kmetije je pomembna vloga Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije in javne službe kmetijskega svetovanja.

O pomenu družine ter medčloveških odnosov na kmetiji je spregovorila Tanja Strniša. Izrazila je občudovanje nad povezanostjo družin na kmetijah ter medgeneracijskem povezovanju, kar je temelj uspešne kmetije. Ob tem je poudarila številne aktivnosti, ki jih država izvaja za večje zavedanje o pomenu lokalne hrane.

Pripravili: Andreja Krt Stopar in Tatjana Vrbošek, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

4. 7. 2. Medgeneracijski preplet neformalnih oskrbovalcev starejših na domu: Izziv ali utopija? Pripravila Socialna zbornica Slovenije.

Slovenska družba se na področju socialnega varstva v zadnjih dveh desetletjih sooča s številnimi izzivi, ki zahtevajo čimprejšnji odziv glede dolgoživosti in naraščanja deleža starejših. Vse to vzpostavlja povsem nova razmerja med generacijami: na eni strani imamo staro generacijo s svojimi potrebami in pričakovanji o kakovostnem staranju ter na drugi strani mlado in srednjo generacijo, od katerih se pričakuje medgeneracijska pomoč in solidarnost pri skrbi za stare. Starejši so nekoč v svoji starosti živeli v domačem okolju in skrb zanje je bila naloga neformalnih oskrbovalcev iz vseh generacij: sovrstnikov starejših, njihovih otrok, vnukov in ostalega sorodstva. Skrb in pomoč starejšim je takrat temeljila na medgeneracijskem sodelovanju kot povsem naravno sprejeti in uveljavljeni družbeni vrednoti. Sodoben način življenja je porušil nekdanji vrednostni sistem medgeneracijske pomoči starejšim. Mlada in srednja generacija medgeneracijsko pomoč starejših danes vrednotita skozi prizmo lastnih potreb in pogosto tudi bonitet, ki iz tega morda sledijo. Zato se postavlja ključno vprašanje, ali je danes medgeneracijska pomoč pri skrbi za starejše izziv družbe ali utopija. Pri iskanju odgovora na to vprašanje so nam pomagali strokovnjaki, ki smo jih povabili na okroglo mizo, ki jo je vodil dr. Nikolaj Lipič, član Strokovnega sveta Socialne zbornice Slovenije.

Uvodoma je mag. Martin Toth, član Strokovnega sveta ZDUS in Komisije za zdravstveno varstvo in duševno zdravje ZDUS, izpostavil, da os nedaleč v zgodovini v isti družinski skupnosti živelo tri generacije, katerih člani so skrbeli drug za drugega in to predvsem za neboljane, obbolele, onemogle in nepreskrbljene. Danes takšne družine srečamo vse redkeje. Zato se bremena socialne varnosti bolnih kot tudi tistih, ki ne morejo poskrbeti zase in potrebujejo pomoč drugih, prenašajo na najširšo družbeno solidarnost. To je prinesel sodobni čas in »industrializacija« družbe in njene nove vrednote, ki poudarjajo predvsem ustvarjanje dogodka in drugih materialnih dobrin. Med temi velikokrat skrb za družinske člane ni več prioriteta. Zato eno izmed rešitev mag. Toth vidi v vzpostavitvi vzdržnega sistema dolgotrajne oskrbe.

Ko življenje v domačem okolju za starejšega iz kakršnih koli razlogov ni več možno, je potrebno poiskati rešitev v institucionalnem okolju varstva starejših. Mag. Marjana Kamnik, vodja Koroškega doma starostnikov poslovne enote Slovenj Gradec in vodja projekta Dolgotrajna oskrba na Koroškem, je predstavila življenje starih ljudi v domovih za stare in njihovo delovanje, ki je vmesna struktura in ki poleg celodnevnega institucionalnega varstva lahko izvaja še dnevno varstvo, nočno varstvo, kratkočasne namestitve, vikend namestitve, počitnice in pomoč na domu. S tem se vzpostavljajo storitve, ki omogočajo starim, da ostanejo v domačem okolju, saj je koncept vmesnih struktur na področju varstva starejših, usmerjen v deinstitucionalizacijo znotraj institucije. Gre za zagotavljanje storitev na podlagi ocene potreb in individualiziranih storitev, možnost izbire, partnerskega odnosa in uvajanja mednarodnih sistemov kakovosti.

Carmen Rajer, mag. soc., predsednica Sekcije za socialno oskrbo na Socialni zbornici Slovenija ter strokovna vodja pomoči na domu in vodja projekta Integrirane oskrbe v občini Krško »MOST«, je opozorila na pomanjkanje kadra na področju dela in skrbi za stare. Pomagajoči poklici so namreč izgubili na vrednosti. Niso »popularni« in »privlačni« za mlade. V njih ne vidijo možnosti razvoja, izzivov in osebne nadgradnje,

temveč predvsem delo, ki je težko, polno ovir ter konec koncev tudi slabo plačano. V nadaljevanju dodaja, da je nujno potrebno ozaveščati strokovno in laično javnost o tem, da je dolgoživost družbe naš dosežek, da lahko iz tega vsi rastemo, se razvijamo in postanemo učeča se življenjska skupnost in ne očitajoča ter zaskrbljena življenjska skupnost. Na nas je, da pomagajočim poklicem ponovno damo vrednost in veljavo ter s tem naredimo svet, ki se stara, lepši.

O vse pomembnejši vlogi prostovoljstva tudi na področju skrbi za stare je opozoril Amir Crnojevič, strokovni vodja programa organiziranega prostovoljstva in medgeneracijskega sodelovanja na Zavodu za oskrbo na domu Ljubljana. Delovanje prostovoljcev na področju varstva starejših je danes v razvitem svetu sprejeta in že uveljavljena oblika pomoči uporabnikom socialnovarstvenih storitev in drugim osebam s posebnimi potrebami. Kot dragocena dopolnitev ponudbe javnih zavodov na tem področju predstavlja prostovoljsko delo prav tu nenadomestljivo medsebojno dejanje, ki bogati in popestri bivanje oskrbovancev v domovih za starejše oziroma na njihovih domovih. S prostovoljstvom krepimo socialno mrežo starih, povečujemo njihovo osebno zadovoljstvo in starostnike v domačem okolju znova vključujemo v družabno življenje.

Perspektivo mlade generacije o medgeneracijskem prepletu neformalnih oskrbovalcev starejših na domu je predstavila Zarja Govedič, študentka na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani in članica Sekcije mladi za starejše na Gerontološkem društvu Slovenije, ki v tem vidi velik izziv za mlade, in sicer za vsakogar, saj bi lahko ob aktivni vključenosti vseh generacij v polje oskrbe starih ljudi le-tim ponudili bolj kakovostno, dostojno in prijetno bivalno okolje tudi v starosti. Medgeneracijsko povezovanje bi pri starih ljudeh spodbudilo občutek sprejetosti, ki bi jih opogumilo k izkoristku njihovih potencialov. Pogosto je nerazumljivo marginaliziranje položaja starih v družbenem okolju in širjenje stereotipnih prepričanj o starih ljudeh. Poleg tega pa bi se ob vzpostavitvi večjega deleža neformalne oskrbe precej razbremenilo preobremenjen formalni del oskrbe starih ljudi. Ključ do uspeha vidi v zmanjšanju individualizma v družbi ter v večji meri strpnosti in sprejemanju starih ljudi.

Pripravil: Mag. Vilko Kolbl, generalni sekretar Socialne zbornice Slovenije

4. 7. 3. Prihodnji razvoj slovenske infrastrukture. Pripravila Zveza društev upokojencev Slovenije pod pokroviteljstvom Ministrstva za infrastrukturo.

Okroglo mizo, ki je potekala v sredo, 15. 5. od 12.00 do 14.00, je pripravila Zveza društev upokojencev Slovenije pod pokroviteljstvom Ministrstva za infrastrukturo. Vodil jo je Janez Sušnik, predsednik ZDUS.

Uvodoma je ministrica za infrastrukturo mag. Alenka Bratušek odgovarjala, kakšna je strategija razvoja prometne infrastrukture v Sloveniji do leta 2040. Pojasnila je, da minulo krizno obdobje ni bilo naklonjeno razvoju slovenske infrastrukture. V tem trenutku se intenzivno vlaganje v cestno in železniško infrastrukturo se kaže v 105 projektih, ki so v tem trenutku že v izgradnji, 116 projektov je v fazi priprave oziroma javnih naročil. Na področju železniške infrastrukture je trenutno 16 projektov v fazi izgradnje, 10 projektov je v fazi priprave. Dva največja infrastrukturna projekta v državi sta trenutno proga Divača-Koper in tretja razvojna os. K projektu Divača-Koper, ki je največji in najdražji, je Evropska komisija dala pozitivno mnenje, zato je ministrica

prepričana, da bo k projektu pristopila tudi Evropska investicijska banka. V kolikor ne bo, ima podjetje 2TDK drug načrt za zagotovitev finančnih sredstev. Ministrica je še dodala, da je bila trasa za projekt, kot edina okoljsko sprejemljiva možnost, določena že pred časom. Naloga ministrstva s podjetjem 2TDK je, da projekt izpeljejo čim hitreje in čim bolj racionalno. Iz investicijskega programa izhaja vrednost projekta, ki je po tekočih cenah 880.000.000 EUR, denar, ki mora biti zagotovljen, da bo projekt zgrajen pa je 1.194.000.000 EUR. Drugi veliki projekt je tretja razvojna os. Gradnja naj bi predvidoma stekla do konca leta. Glede spodnjega severnega dela tretje razvojne osi (Šentrupert-Velenje) se čaka na odločitev Ustavnega sodišča RS.

Med drugimi pomembni projekti ministrstva za infrastrukturo je ministrica izpostavila enotno vozovnico, ki se uveljavlja s 1. 6., s katero se bomo lahko vsi državljani peljali z vsemi prevozniki. V prvi fazi gre za mesečne in letne vozovnice. Želijo si, da javni prevoz postane bolj priljubljen način potovanja. Trajnostna mobilnost je v ospredju. Želijo si obnoviti, dograditi in na novo zgraditi čim več kolesarskih povezav. V tem mandatu so si zastavili precej ambiciozen cilj, to je do 100 km kolesarskih poti. Na vprašanje, kako je Hrvaška iz evropskih kohezijskih sredstev dobila preko 50 % investicijske vrednosti za izgradnjo Pelješkega mosta, je ministrica pojasnila, da je Hrvaška evropska kohezijska sredstva usmerila samo v en projekt in to je Pelješki most, medtem ko Slovenija ta sredstva namenja za več projektov po Sloveniji.

Dušan Mes, generalni direktor Slovenskih železnic je pojasnil, da je bila železniška infrastrukturo določeno obdobje zapostavljena, ker se je Slovenija po osamosvojitvi odločila za izgradnjo avtocestnega križa. Vlaganja v železniško infrastrukturo so se pričela v letih 2009-2010. Od tedaj dalje je država namenila skoraj 2 milijardi evrov za projekte, ki so končani ali se končujejo. Ključno je bilo, da se najprej nadgradi jedrno omrežje in ostane v evropskih koridorjih. Država je sprejela obveznost, da se slovenski železniški križ dokonča do leta 2023, tudi počrpana so bila vsa evropska sredstva namenjena za železniško infrastrukturo. Danes je večina prog obremenjenih, zasedene so 80 % ali več, zato je večja frekventnost vlakov skoraj nemogoča. Po izgradnji jedrnega koridorja se bo promet odvijal hitreje in pogosteje, ponekod se bo potovalna hitrost povečala na do 160 km/uro. Potniški in železniški promet bo postal in postaja konkurenčen, tudi časovno, cestnemu. Ključno za rešitev železniškega in potniškega prometa na območju Ljubljane je to, kako se bo država lotila prenove in nadgradnje regionalnih prog. Velika pridobitev bo obnovljena kočevska proga, ki bo na voljo za potniški promet v roku enega leta. Pri reševanju problema skozi Ljubljana sta dva izziva: tivolski lok, ki bo razbremenil center Ljubljane s tovornimi vlaki, ter kako povezati primorsko in štajersko progo. Standard potovanj s potniški vlaki se bo izboljšal, saj se v dveh letih pričakuje 52 novih sodobnih potniških vlakov, kasneje se bo ta skupna številka povzpela na 75-80 vlakov. V tem času se bo začel tudi projekt Emonika. Skupaj z Avstrijci bomo obnovili predor Jesenice–Področca in omogočali promet z večjimi in hitrejšimi enotami.

Mag. Dušan Zorko, generalni direktor 2TDK je dejal, da v skladu z zakonodajo gradijo enotirno progo za drugi tir (27 km), gradijo 8 tunelov, 2 viadukta, 2 mosta in galerijo, širijo pa tudi servisne tunele. Dejansko se že 61 % tunelov pripravlja za drugi 2. tir. Glede stare proge so v pogovorih z občinami Koper, Divača in drugimi, po izgradnji drugega 2. tira se bo stara proga ukinila in se namenila za drugo dejavnost, možnosti so v turizmu itd. Takšen mega projekt je velik projekt za državo in tudi za Evropo. Trenutno je največji zalogaj, da se 2TDK pripravi na pričetek izvajanja del.

Dr. Tomaž Vidic, predsednik uprave DARS je dejal, da so slovenske avtoceste preobremenjene, ker niso bile načrtovane in grajene za takšno količino prometa, ki smo ji priča v zadnjih letih. Dejstvo je, da so vse prometne napovedi, na osnovi katerih so se gradile avtoceste, podcenile rast prometa in niso predvidele geostrateških sprememb, kot je bil vstop Slovenije v Evropsko unijo, s katerim se je promet skokovito povečal. V času gospodarske krize je promet osebnih vozil na avtocestah upadal, najmanj je pa upadel tovorni tranzit, ki pa je od leta 2014 zopet v porastu. Najbolj obremenjena je smer vzhod-zahod zaradi velike števila težkih tovornih vozil, ki ga je do 4x več kot v smeri sever-jug. Slovenija je postala najbolj tranzitna država v tem delu Evrope. Obstaja več načinov kako nasloviti to preobremenjenost, ki je najbolj pereča pri vsakodnevnih urnih konicah pri vstopu in izstopu v Ljubljano. Za vzpostavitev tropasovnic v eno smer z odstavnimi pasovi potrebujemo državni prostorski načrt. Postopek za njegov sprejem traja najmanj 3 leta in pol. Ministrstvo za infrastrukturo je v začetku leta javno predstavilo pobudo za ureditev ljubljanskega avtocestnega obroča in vpadnih cest, ki je korak do državnih prostorskih načrtov in je trenutno na ministrstvu za okolje in prostor. Na DARS-u se že nekaj časa ukvarjajo z dvema projektoma, ki naj bi vsaj delo zmanjšala te vsakodnevne zastoje v smeri vzhod-zahod, prvi je s področja inteligentnih transportnih sistemov za večjo pretočnost prometa. V letošnjem letu postavljajo 25 portalov in polportalov sistema za nadzor in vodenje prometa od Lukovice do Divače, ki bodo med drugim omogočali tudi upravljanje s hitrostjo. Drugi projekt je vzpostavitev tretjega pasu na račun odstavnega pasu od Krtine pred Domžalami do Vrhnike oziroma Logatca. Ta projekt zahteva obsežna gradbena dela, ki jih je potrebno izvajati ob prometu, med drugim bo potreben nakup dodatnih zemljiških površin, ne bo potrebno izdelati presoje vplivov na okolje itd. Na DARS-u si želijo, da se več tovornega prometa preusmeri na železnice.

Glede cestnega vhoda v Luko Koper je dr. Vidic odgovoril, da načrtujejo dve vpadnici: bertoško in serminsko.

Dimitrij Zadel, predsednik uprave Luke Koper, je dejal, da je Luka Koper danes, ko praznuje 60 let, največje pristanišče v regiji, kar se tiče prometa. Že kar nekaj časa se ukvarjajo z razvojem luke, s pripravo strategije do leta 2025 s pogledom do leta 2040, pripravljajo se na to, da izkoristijo vse možnosti, ki jih drugi tir daje. Sodelovanje z ostalimi lukami ocenjuje kot težko. Blagovni tokovi gredo v druge države, 30 % pretovora ostane v Sloveniji, pri čemer gre trenutno 59 % tovora po železnici, ostalo po cestah. Za luko je zelo pomembno sodelovanje z lokalnimi skupnostmi. Z Mestno občino Koper so zagotovili nadaljnje sodelovanje, v teku je podaljšanje prvega pomola. Luka Koper skrbi za okolje, eden od produktov te skrbi je Škocjanski zatok.

Posnetek okrogle mize si je mogoče ogledati na:

https://www.youtube.com/watch?v=naBkJ9_ZJuQ

Pripravil: Janez Sušnik, predsednik ZDUS, s strokovnimi sodelavci

4. 7. 4. »Rokodelci smo!«, implementacija Nacionalnega zavezništva za rokodelstvo. Pripravil Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije.

Gre za nadaljevanje niza različnih dogodkov, s katerimi si v Konzorciju rokodelskih centrov Slovenije prizadevajo za izboljšanje razmer na področju rokodelstva.

Na okrogli mizi, ki jo je povezovala Anja Čuček, so predstavnice in predstavniki Konzorcija rokodelskih centrov Slovenije (KRCS), Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ), Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) in Zveze društev upokojencev Slovenije (ZDUS) spregovorili o trenutnem stanju in izzivih rokodelstva ter o aktivnostih, ki potekajo v zvezi s prenovo systemske ureditve na tem področju.

Ljubica Zgonec Zorko, vodja KRCS, je uvodoma orisala trenutne razmere na področju slovenskega rokodelstva, ki so se v zadnjih letih – kljub sprejemu Zakona o kulturi leta 2008, ki bi moral rokodelstvo kot del nesnovne kulturne dediščine zaščititi – samo slabšale. Poudarila je, da se v rokodelskih centrih, kjer poteka neposredno delo z rokodelkami in rokodelci, dnevno soočajo z dejstvom, da mojstrice in mojstri odhajajo, brez da bi svoja znanja, spretnosti in veščine uspeli prenesti na naslednje rodove. Alarmantno stanje in neurejenost razmer sta bila glavna razloga, da so v konzorciju lani pripravili dokument Nacionalno zavezništvo za rokodelstvo, ki predstavlja konkreten korak v smeri celovite ureditve stanja slovenskega rokodelstva in na podlagi katerega je Vlada RS oktobra lani imenovala posebno delovno skupino za prenovo systemske ureditve področja rokodelstva.

Direktorica Rokodelskega centra Ribnica, Polona Rigler Grm je zbrane opomnila, da nas rokodelstvo spremlja skozi vso zgodovino človeštva – rokodelsko znanje se je ohranilo stoletja, rokodelski izdelki pa so se vedno prilagajali potrebam časa, v katerem so nastali, zato so bili in so vedno sodobni in aktualni. Izpostavila je, da je bilo v preteklosti rokodelstvo del kmetijstva in gospodarstva, v zadnjem času pa se zavedamo, da pravzaprav predstavlja našo identiteto in dediščino.

Z omenjenim se je strinjal Franc Stanonik, direktor Direktorata za notranji trg MGRT, vodja Medresorske delovne skupine (MDS) za prenovo systemske ureditve področja rokodelstva, in dodal, da je rokodelstvo sicer pomemben del malega gospodarstva, vendar danes nanj gledamo predvsem kot na kulturno dediščino, ki jo je treba ohraniti. Zagotovil je, da v delovni skupini zato vsa pristojna ministrstva pospešeno iščejo rešitve, ki bodo v vmesnem poročilu konec junija in v končnem poročilu ob koncu letošnjega leta predlagane vladi. Zaradi razpršenosti področja so v MDS naprej pripravili natančen pregled zakonodaje, ki ureja področje rokodelstva, v maju pa potekajo sestanki po posameznih resorjih.

Jožica Amadea Demšar, strokovna vodja KRCS 2014–2018 je predstavila rezultate popisa rokodelk in rokodelcev, ki je lani v 58-ih občinah potekal v okviru projekta sodelovanja LAS Zgodbe rok in krajev. Analiza rezultatov popisa je pokazala, da so bili zajete rokodelke in rokodelci večinoma starejši od 50 let in so svoje rokodelsko znanje večinoma pridobili od svojih prednikov. Glede na predstavljena dejstva so se zbrani strinjali, da sta vzpostavitev ustreznih pogojev za izvajanje rokodelske dejavnosti ter

zagotovitev prenosa rokodelskih znanj za področje rokodelstva trenutno prioritetni nalogi.

Državna sekretarka na MIZŠ, Martina Vuk je v zvezi s prenosom znanj povedala, da nekatere možnosti vključevanja rokodelskih vsebin v naš izobraževalni sistem že obstajajo, vendar se ob tem zastavlja vprašanje, ali bi morali za zagotovitev prenosa rokodelskih znanj rokodelstvo v izobraževalni sistem vpeljati bolj sistematično in konkretno. Prepričana je, da bo do pravega odgovora pripeljalo aktivno delo MDS. Predsednik MDS je ob tem dodal, da je glede na trenutno stanje na področju rokodelstva najbolj smiselno graditi na sistemu neformalnega izobraževanja, hkrati pa si prizadevati, da se rokodelske vsebine dodatno vgradijo tudi v formalni sistem izobraževanja preko izbirnih predmetov in vsebin v srednjem in visokem šolstvu.

Metka Fortuna, vodja Čipkarske šole Idrija je predstavila delovanje šole, ki neformalno bogati in razvija čipkarstvo neprekinjeno že več kot 140 let in je po številu udeležencev izobraževanj največja čipkarska šola na svetu, saj v svoje izobraževalne programe klekljanja letno pritegne več kot 400 otrok in mladih ter preko 150 odraslih. Povedala je, da je za uspeh šole ob zagotavljanju kontinuitete ključnega pomena tudi promocija, ki sproža interes za učenje klekljanja in uporabo čipke. Poudarila je, da rokodelskih izdelkov danes ne potrebujemo za preživetje, temveč za ohranjanje vrednot in identitete. Da je rokodelstvo neločljivo povezano z vrednotami, priča tudi Unescov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva, na katerem je klekljanje čipk v Sloveniji že zapisano.

Predstavniki ZDUS, Branko Suhadolnik je navedel primer osnovne šole, ki rokodelske vsebine v svoj izobraževalni program že 20 let uspešno vključuje v sodelovanju z društvom upokojencev. To je po njegovem mnenju eden od primerov pozitivne prakse, ki pa je povsem odvisen od volje in pripravljenosti posameznikov in posameznih iniciativ. Dodal je, da je rokodelska dejavnost ena najbolj množično zastopanih dejavnosti v društvih upokojencev – rokodelske sekcije po zadnjih ocenah delujejo v 150 od skupno 500 društev po vsej Sloveniji. Njihovo dejavnost in dejavnost KRCS so se zato na prireditvi Dnevi medgeneracijskega sožitja odločili predstaviti na posebnem razstavnem prostoru, imenovanem Ustvarjalno stičišče, ki so ga zbrani po zaključku okrogle mize skupaj obiskali.

Pripravi: Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije

4. 7. 5. 4. Letni posvet Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje o srebrni ekonomiji.

Na posvetu, ki je potekal kot del skupne akcije TVU »Ta veseli dan učenja«, so sodelovali: prof. dr. Ana Krajnc (Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje), Dušan Snoj, prof. dr. Vlado Dimovski (Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani), Uroš Prikl (državni sekretar Vlade RS), Alenka Reissner (ZDUS), Slavica Borka Kucler, dr. Dušana Findeisen, Milena Majzelj, Nada Serajnik Sraka (Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje).

Eksplisitni namen posveta je bil preučiti zavedanje o starajoči se družbi in opraviti konzultacijo o odzivih na spremembe, možnih rešitvah in priložnostih. Starajoča se

družba bo spremenila okoliščine na vseh področjih družbenega življenja. Indeks dejavnega staranja je za Slovenijo neugoden. Slovenija je na 23. mestu med državami članicami EU, predvsem zaradi odnosa do starejših delavcev. Stopnja zaposlenosti starejših do 64 let je pri nas 36 %, na Švedskem denimo 80 %.

Slovenska družba naj analitično razmišlja o sebi. Vprašajmo se: »Kdo smo«, da se bomo bolje usmerili.

- Starajoča se družba zahteva, da opustimo stare paradigme, da z njimi ne rešujemo zdajšnjih in prihodnjih vprašanj.
- Območne skupnosti za zaposlovanje postajajo neustrezne, ker vprašanje dela in zaposlovanja rešujejo na star način.
- Upokojeni strokovnjaki bi lahko individualno mentorirali mlade pripravnike in mlade nezaposlene ter jih usposobili za vstop na trg dela.
- Reševanje vprašanj starejših je hkrati reševanje vprašanj vseh generacij.
- Starejši so vir znanja, kulture in izkušenj, ki ni dovolj izkoriščen.
- Zakon o urejanju trga dela naj upošteva gibljivost trga dela.
- Delo starejših ne odvzema dela mlajšim, marveč ustvarja novo delo za vse generacije.
- Dvigovanje upokojitvene starosti zahteva spremljevalne ukrepe.
- Veljalo bi ustanoviti »borzo dela« za starejše.
- Posvetiti se moramo oblikovanju okolja za dejavno staranje in preoblikovanju percepcije starosti.
- Obstaja potreba po različnih oblikah sobivanja v skupnosti.
- Družba se je spremenila. 65 % vseh dejavnosti je storitvenih, kar zahteva večjo prožnost in daljše socialno učenje.
- Starost je potrebno obravnavati na treh ravneh: osebni ravni, na ravni podjetij in ustanov ter na ravni družbenih sistemov (pokojninski sistem, zdravstveni sistem, socialno varstveni sistem).
- Zagotoviti je potrebno bolj enakovreden dostop do družbenih virov (stanovanje, transport, izobraževanje, zdravje, kultura ...).
- Vlada si bo prizadevala, da bo glede starajoče se družbe iskala nove rešitve, pripravila akcijske načrte na temelju Strategije dolgožive družbe in se pri tem naslonila na konzultacije s številnimi organizacijami starejših.

Pripravila: dr. Dušana Findeisen, Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

5. Informiranje, ozaveščanje in preventiva

Dnevi medgeneracijskega sožitja so se s programom informiranja, ozaveščanja in preventive pridružili nacionalni promocijski kampanji s področja izobraževanja in učenja – Tednu vseživljenjskega učenja, ki ga v Sloveniji usklajuje Andragoški center Slovenije. V sodelovanju s 17 deležniki so dnevi od 14. do 16. 5. obiskovalcem ponudili možnost pridobivanja novih znanj in veščin na 31-tih delavnicah, predstavitev in dogodkih, ki se jih je skupaj udeležilo 409 obiskovalcev. Izvedenih je bilo 37 ur.

Program so izvajali:

- Center medgeneracijskih kooperativ – CeMeKo
- Center za urjenje spomina
- Društvo šola zdravja
- Društvo onkoloških bolnikov Slovenije
- Društvo upokojencev Jesenice
- Geodetska uprava RS
- Hiša sožitja DU Novo mesto
- Javna agencija RS za varnost prometa
- Medgeneracijsko središče Zagorje ob Savi
- Nacionalni inštitut za javno zdravje
- Pisarna Evropskega parlamenta v Sloveniji (Hiša EU)
- Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje
- Spominčica – Alzheimer Slovenija
- Telekom d.d.
- Zavarovalnica Triglav d.d.
- Zagovornik načela enakosti
- Združenje bolnikov s cerebrovaskularno boleznijo

Informiranje: predstavitev informacijskih rešitev e-Prostor za javni vpogled v nepremičnine, primeri dobrih praks medgeneracijskega sodelovanja, programi za vse generacij večgeneracijskih središč.

Ozaveščanje: aktivno državljanstvo, zdrav življenjski slog, demenca, spodbujanje družabništva za osebe z demenco, varni in povezani na domu – e-oskrba, varna stanovanja, o diskriminaciji na podlagi osebne okoliščine starosti.

Preventiva: varnost v cestnem prometu, krepitev zdravja, gibalna kultura, ohranjanje samostojnosti s pomočjo sodobnih tehnologij, urjenje spomina, aktivno in zdravo staranje.

5. 1. Sklepna misel o programu

Dnevi so s programom opozorili na pomembnost učenja v vseh življenjskih obdobjih in za vse vloge, ki jih posameznik v svojem življenju prevzema. Program je nastal na osnovi stališč **Memoranduma ZDUS 2018** in usmeritev, ki izhajajo iz **Strategije dolgožive družbe**, predvsem pa zavzemanj ZDUS, da starejše ozaveščamo, katere so tiste teme, izobraževanja in usposabljanja, ki jih lahko opremijo z znanji in veščinami za samostojno, aktivno, zdravo, varno življenje in kje vse lahko spodbudimo medgeneracijsko sodelovanje za večjo vključenost v družbo.

6. Kulturno-ustvarjalni program

Dnevi medgeneracijskega sožitja so se s kulturno-ustvarjalnim programom pridružili vseslovenski akciji promocije ljubiteljskega ustvarjanja - Tednu ljubiteljske kulture, ki jo v Sloveniji usklajuje Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. Kulturno-ustvarjalni program so sestavljale 4 prireditve, 1 oder sožitja, 2 srečanja literatov, Ustvarjalno stičišče ZDUS in 4 razstave. Program je soustvarjalo **1.778 posameznikov** iz **183** društev, šol, vrtcev in fakultete.

6. 1. Prireditve je pripravila Komisija za kulturo ZDUS in Komisija za program Dnevo medgeneracijskega sožitja. **Slavnostno odprtje dnevov** je potekalo v torek, 14. 5. ob 10.00 uri pod pokroviteljstvom predsednika Vlade RS Marjana Šarca. Pozdravi nagovor sta imela predsednik ZDUS Janez Sušnik in ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti mag. Ksenija Klampfer, častni govor pa predsednik Vlade RS Marjan Šarec. Kulturni program se je pričel s promenado oblačilne kulture 19. – 20. stoletja v izvedbi Pokrajinskih zvez društev upokojencev, kjer se je predstavilo več kot 78 posameznikov v parih. Na enem mestu je bilo tako mogoče videti meščanska oblačila in klasično gorenjsko nošo, dolensko kmečko nošo, rekonstruirano po zapisih, freskah in votivni podobi z Blečjega vrha nad Trebelnem, solinarje iz Skupnosti Italijanov Giuseppe Tartini Piran, Šavrinke iz Kulturnega društva Šavrinini Gračišče, oblačila iz obrobja Ljubljane iz začetka 20. stoletja, t.i.»ljubljsko« nošo, praznično nošo Prekmurja iz začetka 20. stoletja, delovno nošo Prekmurja, prekmursko gostovanjsko nošo iz začetek 20. stoletja, »kalske tahmašne gvante«, poustvarjeni oblačilni videz domačinov Trnovsko-Banjški planote iz konca 19. in začetka 20. stoletja, praznji način oblačenja kmečkega prebivalstva na območju vzhodno od Ptuja, Slovenskih Goric in sicer krajev Dornava in Polenšaka (Polenc), šoštanjske meščanke, s praznjimi in mašnimi oblačili Šoštanja, mestna oblačila za svečane priložnosti iz okolice Maribora iz začetkov 20. stoletja ter kmečka oblačila dravske doline med Muto in Kaplo iz zadnje četrtine 19. stol. do konca 1. svet. vojne. V nadaljevanju so se predstavili še Mladinski pevski zbor OŠ dr. Vita Kraigherja, Oktet Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani ter v skupnem nastopu folklorna skupina DU Moravče in predšolska folklorna skupina Lilije iz vrtca Moravče. Kar 1.500 obiskovalcev si je ogledalo slavnostno odprtje.

V popoldanskem času je ob 16.00 uri potekal **11. Večer pesmi in plesa** Zveze društev upokojencev Slovenije. Prireditve namenjena večgeneracijskem prikazu raznolike ljudske kulture iz različnih predelov Slovenije, katere cilj je spodbujanje negovanja in poustvarjanja plesnega in pevskega izročila. Na prireditvi je nastopilo 8 kulturnih skupin, 160 posameznikov, ki delujejo pod okriljem društev upokojencev, za nastope pa so se povezali z osnovnimi šolami in študentsko skupino. Več kot 1.000 obiskovalcev je v dvorani Kocka pozdravila predsednica Komisije za kulturo ZDUS Marija Orešnik, v slavnostnem govoru pa je Dušica Kunaver spregovorila o pomenu prenosa znanj med generacijami.

V sredo, 15. 5. se je ob 16.00 uri zvrstilo **44. Srečanje pevskih zborov DU Slovenije**, kjer je nastopilo več kot 339 pevcev 15 pevskih zborov. Najvidnejša in osrednja prireditve s področja zborovske dejavnosti starejših je predstavila najstarejše delujoče pevske zборе iz pokrajinskih zveze društev upokojencev, v gosteh sta bila tudi zbora iz zamejstva. Več kot 1.200 obiskovalcev je nagovoril predsednik ZDUS Janez Sušnik,

slavnostni govornik je bil mag. Marko Repnik, direktor Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti.

V četrtek, 16. 5. je ob 13.30 uri pod pokroviteljstvom Ministrstva za kulturo potekala zaključna slovesnost dnevov, za katero smo pripravili [projekcijo filma Srečen za umret](#). Uvodoma sta obiskovalce nagovorili podpredsednica ZDUS Vera Pečnik in Lucija Karnelutti, predsednica Dijaške organizacije Slovenije in Medgeneracijske koalicije Slovenije. Osrednja govornica je bila dr. Tanja Kerševan Smokvina, državna sekretarka na Ministrstvu za kulturo. Ni naključje, da si je Komisija za program dnevov izbrala ravno filmsko umetnost za zaključek, saj smo želeli ob prisotnosti vrhunskih dramskih igralcev, kot ta Milena Zupančič in Evgen Car, promovirati slovenski film in domačo produkcijo, prispevati k večanju dostopnosti do kakovostnejših filmskih vsebin ter širiti filmsko obzorje vseh generacij. Srečen za umret je grenko sladka komedija o upokojencu, ki se odloči, da bo srečen preden umre. Inspirirana je z resničnim življenjem in je grenko-sladka pripoved o staranju, ki najprej postreže z vsemi stereotipnimi predstavami, da bi jih nato obrnila na glavo. Film si je ogledalo 250 obiskovalcev.

Na prireditvenem prostoru Gospodarskega razstavišča je potekal še kulturni program tudi na [odru sožitja](#), kot smo poimenovali oder, kjer se je v 3 dneh predstavilo 912 nastopajočih iz 59 kulturnih skupin. Sodelovala so društva upokojencev, kulturna društva, osnovne šole in društva šole zdravja, ki so pripravila pevske, folklorne, instrumentalne, dramske in literarne nastope. Vsak dan se je na prireditvenem prostoru odru sožitja mudilo več kot 100 obiskovalcev, ki so v skupnem seštevku prisluhnili 24 uram kulturnega programa.

V sklopu kulturnega programa sta potekali tudi 2 delavnici pod imenom [Urice poezije - srečanje literatov](#), ki se ga je v dveh terminih (sreda, 15. 5. in četrtek, 16. 5.) udeležilo 115 obiskovalcev. Srečanje sta vodila Franc Gombač, podpredsednik in Marija Orešnik, predsednica Komisije za kulturo ZDUS. Na uricah se je predstavilo 50 literatov društev upokojencev, univerze za tretje življenjsko obdobje, medgeneracijskih centrov z avtorsko poezijo, ki so jo prebrali prisotnim obiskovalcem. Literarna dogodka sta glasbeno pospremile učenki OŠ dr. Vita Kraigherja iz Ljubljane ter citrarki Društva upokojencev Šentjur.

6. 2. Ustvarjalno stičišče ZDUS

Dnevi medgeneracijskega sožitja so posebno pozornost posvetili ustvarjalnosti starejših in medgeneracijskem prenosu znanja. Prireditveni prostor, ki smo ga poimenovali [Ustvarjalno stičišče ZDUS](#), je bil prostor namenjen izmenjavi idej, prenosu znanj, druženju, iskanju sinergij. Organiziral in pripravil ga je Branko Suhadolnik, član Komisije za program Dnevov medgeneracijskega sožitja. Sodelovalo je **231** posameznikov iz skupaj **70** društev upokojencev, osnovnih šol in člani konzorcija rokodelskih centrov, ki so za obiskovalce pripravili razstave nesnovne in žive kulturne dediščine, rokodelske delavnice s prikazi rokodelskih znanj in veščin, primere dobrih praks delavnic medgeneracijskega sodelovanja med društvi upokojencev in osnovnimi šolami ter v kulinaricnem kotičku pekli dobrote iz različnih predelov Slovenije.

Obiskovalci so si na razstavah nesnovne in žive kulturne dediščine ogledali predenje na kolovrat, pletenje, vezenje, pletarstvo, svečarstvo, rezbarstvo, kvačkanje, klekljanje,

voščilnice, papirnate, kovaške, lesene, steklene, glinene in volnene izdelke, okraske iz ličja in krep papirja. Na rokodelskih delavnicah so se lahko učili izdelovanja velikonočnih jajc iz stiropora, vezenja prtičkov, izdelovanja ptičkov iz volne in živali iz nogavičk, rož iz koruznega ličja, ogrlic in zapestnic iz materialov za reciklažo, se učili kaligrafije, vezenja monogramov in drugo. Na delavnicah medgeneracijskega sodelovanja so Društvo upokojencev Lovrenc na Pohorju z učenci OŠ Lovrenc na Pohorju prikazali prenos znanja rokodelskih veščin, Društvo upokojencev Loški Potoko je z učenci OŠ dr. Antona Debeljaka Loški potok prikazalo ročno izdelavo masla na star način in Društvo upokojencev Jesenice je z učenci OŠ Prežihovega Voranca Jesenice prikazalo gravitacijski slalom in verižni eksperiment.

V Ustvarjalnem stičišču si je bilo mogoče ogledati 4 razstave, od katerih je ena bila razstava 55 likovnih del nastalih na 21. likovni koloniji ZDUS, ki je potekala v aprilu v Hotelu Delfin na temo »Utrinki življenja v sožitju z generacijami«, preostale 3 so bile rezultat javnih medgeneracijskih natečajev, in sicer: natečaja voščilnic, čipk in fotografskega na temo »Podobe medgeneracijskega sožitja«. V prvem je sodelovalo 51 posameznikov, razstavili smo 212 voščilnic, v drugem je sodelovalo 31 posameznikov, razstavili smo 47 čipk in v tretjem 14 posameznikov, prejeli smo 33 ter razstavili 20 tematskih fotografij.

6. 3. Sklepna misel o kulturno-ustvarjalnem programu

Dnevi so s kulturno-ustvarjalnim programom pokazali, da je kultura v vseh svojih pojavnih oblikah in dejavnostih tisti povezovalni element, kjer medgeneracijsko sodelovanje pravzaprav ne potrebuje posebnih dodatnih spodbud, je tako rekoč povsem naravno in je v lokalnih skupnostih vidno na prav vsakem koraku. Zato vlogo dnevov na področju kulturne dejavnosti vidimo v promociji ljubiteljske kulture, zagotavljanju priložnosti starejšim, da izkažejo svojo ustvarjalnost, v krepitvi medgeneracijskega kulturnega sodelovanja, ki dviguje kakovost življenja vseh generacij in širjenju dostopnosti do kulturnih vsebin.

7. Spremljevalni program

V sodelovanju s Pisarno Evropskega parlamenta v Sloveniji, Tehnološkim centrom doživetij skupine Triglav ter pod pokroviteljstvom Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport in Urada RS za Slovence v zamejstvu je potekalo **10 dogodkov**, in sicer v prostorih Gospodarskega razstavišča in na dveh dodatnih lokacijah v neposredni bližini, to sta Hiša Evropske unije (Dunajska 20) in Triglav Lab (Dunajska 20).

Pisarna Evropskega parlamenta v Sloveniji je za obiskovalce dnevov pripravila 9 vodenih ogledov Hiše EU, multimedijskega centra, kjer so lahko preko interaktivnih multimedijskih postaj spoznali delovanje Evropskega parlamenta, Evropske unije ter izvedeli, kako sprejete odločitve vplivajo na vsakdanje življenje državljanov.

Tehnološki center doživetij skupine Triglav je za obiskovalce pripravil 9 vodenih ogledov Triglav Laba, kjer so se obiskovalci lahko s pomočjo digitalnih rešitev na zabaven način poučili o varnosti: preizkusili so lahko simulator potresa, simulacijo reševanja iz prometne nesreče, se v virtualnih skokih podali s planiške velikanke ter preverili vozniške sposobnosti na DRAJV simulatorju.

7. 1. Srečanje MeKoS z ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport je potekalo pod pokroviteljstvom ministrstva v torek, 14. 5. ob 14.00 uri. Poleg ministra dr. Jernejem Pikalom, sta se ga udeležila tudi državna sekretarka Martina Vuk in direktor Urada RS za mladino Tin Kampl. Na enournem srečanju je minister izpostavil, da je v današnji starajoči se družbi vseživljenjsko učenje realnost in da nam mora biti mar za novo znanja, s katerimi bomo bolj samostojni in si bomo zagotovili kakovostno starost.

»Vzajemen prenos znanj med mlajšimi in starejšimi je naša skupna odgovornost. Nekatera znanja, zlasti bazična, ne bodo nikoli zastarela, še manj izkušnje. Novosti prihajajo vse hitreje in tudi zato je sodelovanje mladih in starih dobrodošlo.«

dr. Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport

Državna sekretarka Martina Vuk je pozvala k spoštovanju in spodbujanju sožitja generacij, saj bomo le, če si bomo znali prisluhniti, se slišati in si med seboj pomagati, kot družba močnejši. Dejstvo je, da se moramo vsi nenehno učiti, saj se s tem osebno razvijamo in rastemo, zato je dobro, da imamo do tega pozitiven odnos.

»Poleg formalnega izobraževanja je pomembno tudi izkustveno učenje, ki se najlepše odvija ravno med generacijami.«

Martina Vuk, državna sekretarka,
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

7. 2. Srečanje ZDUS s sorodnimi organizacijami Slovencev v zamejstvu je potekalo Pod pokroviteljstvom Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu v sredo, 15. 5. ob 13.00 uri. Srečanje je vodila Jožica Puhar, mednarodno sodelovanje ZDUS, udeležili pa so se ga:

- KRUT – Krožek za kulturno, športno in podporno udejstvovanje Trst, predsednica Pierina Furlan,
- Društvo slovenskih upokojencev v Trstu, predsednica Sonja Božič,
- Društvo slovenskih upokojencev za Goriško, Emil Tomšič,
- Kulturno prosvetno društvo, Slovenski dom Zagreb, Stanka Novković,
- Društvo upokojenih Porabskih Slovencev Monošter, Ladislav Nemeš,
- Društvo slovenskih upokojencev Pliberk, predsednik Jožko Hudl in Jože Opetnik.

Uvodoma je ZDUS predstavili dejavnost in trenutne aktivnosti ZDUS ter posebej sodelovanje na področju rokodelstva, ki se širi. V nadaljevanju so gostje predstavili svoje organizacije, njihovo vlogo in delovanje ter opisali eventualne izkušnje iz sodelovanja s slovenskimi društvi ali širše. Večina gostov je zatrdila, da je njihovo poglavitno poslanstvo ohranjanje slovenstva v drugem narodnostnem okolju, kulturno udejstvovanje, ohranjanje in učenje slovenskega jezika ter prenašanje tega in drugih izročil na mlajše generacije. Društva so podprla možnost za srečevanje članstva, za druženje med seboj in z mlajšimi generacijami, organiziranje raznih dogodkov in skupno delovanje na različnih področjih – šport, rekreacija, izletništvo, rokodelstvo itd. Programi se deloma razlikujejo, odvisno od potreb vključenega članstva. Čeprav že sedaj sodelujejo s slovenskimi društvi in organizacijami, si večinoma želijo intenziviranja sodelovanja in njegovo razširitev, povezovanje za skupen nastop v projektih, več organiziranih kulturnih in drugih dogodkov ter prejemanje informacij o akcijah, ki jih v Sloveniji vodi ZDUS.

Zaključki in predlogi:

- a) Gostje so bili zadovoljni, ker so imeli ob srečanju priložnost, da se osebno spoznajo in navežejo stike za bodoče sodelovanje.
- b) Želijo si še več izmenjav praktičnih izkušenj z drugimi društvi in društvi iz Slovenije na konkretnih akcijah in programih.
- c) Poleg sodelovanj rokodelskih skupin, ki že potekajo, si želijo več priložnosti za prenos znanj in spretnosti mlajšim generacijam.
- d) Ocenjujejo, da bi imeli več možnosti pridobiti razne projekte, če bi se bolj povezali in vzpostavili partnersko sodelovanje na obmejnih območjih.
- e) Predlagajo intenziviranje kulturnih in drugih dogodkov, kjer sodelujejo člani društev z dveh ali več obmejnih območij.
- f) Društvo iz Pliberka si želi razširitev sodelovanja s sedanjih, pretežno obmejnih stikov na društva v notranjosti Slovenije oz. drugih slovenskih regij.
- g) Krožek KRUT predlaga, da jim posredujemo dokumente, ki jih vlagamo kot zahteve ali predloge našim oblastem oziroma odločevalcem v državi - kot možne vzorce ravnanja.

8. Razstavljalci

Del programa dnevov je bila sejemska razstava, ki jo je pripravil organizator Gospodarsko razstavišče. Obiskovalcem se je skupaj predstavilo 81 razstavljalcev, pri čemer je bilo 40 % vsebinski razstavljalcev, ki so obiskovalcem svetovali in ponujali informacije s svojih resornih področjih, 60 % je bilo tržnih ponudnikov, ki ponujajo izdelke in storitve za starejšo populacijo.

AM&PM Global d.o.o.
ANT d.o.o. Ljubljana
Astravita d.o.o.
Balaton grill
Bistra d.o.o.
Časnik večer d.o.o.
Delavska hranilnica d.d. Ljubljana
Delfin hotel ZDUS d.o.o. Izola
DeSUS
Dnevnik, d.d.
Društvo onkoloških bolnikov Slovenije
Društvo slovenski konopljin socialni klub
Emili - Emilija Pavlič s.p.
Euronatura
Evolution bmx, Luka Kovič s.p.
Goldma, d.o.o.
Center biotehnike in turizma – Grm NM
G-vit, d.o.o.
Hermes and Andreja Gačnik s.p.
Javna agencija RS za varnost prometa
Javni zavod Cene Štupar
Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
Konoplja net d.o.o.
Il grosist d.o.o.
Marjetka Novak s.p.
Medgeneracijska koalicija Slovenije
Mestno gledališče ljubljansko – MGL
Ministrstvo za delo, družino, soc. zadeve in enake možnosti
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Ministrstvo za javno upravo
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Ministrstvo za notranje zadeve – Policija
Ministrstvo za obrambo
Ministrstvo za okolje in prostor
Ministrstvo za zdravje
Mlekarna planika d.o.o. Kobarid
MN, moj načrt, d.o.o.
Narodni muzej Slovenije
Nepremičninski sklad PIZ, d.o.o.
Neuroth slušni aparati d.o.o.
Novi val, zdravje in lepota d.o.o.
Ortoimplant dental spa
Ortopedica d.o.o.
Ortoroma, tatjana mali s.p.
Palma, d.o.o., celje
PM, poslovni mediji d.o.o.
Poliklinika Medikadent d.o.o.
Program Starejši za starejše (ZDUS)
Slovenska turistična organizacija (MGRT)
Simonovi čaji Milan Kalinič s.p.
Posredovanje Gugi, Vladimir Dlouhy s.p.
Rafael, Janko Štifter s.p.
Rozman bus Rozman Janez s.p.
Salomon d.o.o., Ljubljana
Sava turizem d.d.
Sindikat upokojencev Slovenije
Skriti kot gostinske storitve d.o.o.
Slušni aparati-Widex, d.o.o.
Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko
SNG Drama Ljubljana
Spominčica - Alzheimer Slovenija
Stan nepremičnine d.o.o.
Stomatološka poliklinika arena
SŽ - potniški promet d.o.o.
Telekom Slovenije, d.d.
Terme Krka d.o.o.
Terme Olimia d.d.
Tovarna meril kovine d.d.
Trgovina z opremo za dobro počutje Danijel Laginja s.p.
Vama VT d.o.o.
Veplas trženje d.o.o.
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica,
Zagovornik načela enakosti
Zavod vzajemnost
Zavod za izobraževanje o diabetesu
Zavod za kulturne prireditve in turizem
Celeia Celje
Simbioza
ZPIZ
Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije
Združenje bolnikov s cerebrovaskularno boleznijo Slovenije
Zveza društev upokojencev Slovenije

9. Dnevi v medijih

Prve Dneve medgeneracijskega sožitja smo javnosti predstavili na novinarski konferenci, ki je potekala 5. februarja 2019 na Gospodarskem razstavišču. Mediji, ki so najavili napoved Dnevov medgeneracijskega sožitja: STA, Delo, Radio 1, Večer, Murski val, Vzajemnost.

Mesec pred dogodkom smo medijem poslali najavo dogodka s krajšo vsebino na strokovnem, kulturnem in izobraževalnem področju.

Mediji in organizacije, ki so najavljali dneve pred slavnostnim odprtjem od sredine meseca aprila: Delo Ona, CNVOS, Seniorji.info, Nedeljski dnevnik, Murski val, Mojaleta.si, Siol.net, Delo, Zarja, Rtv slo.si, Delo Super 50, MDDSZ, Slovenske novice, Dnevnik, Seniorske novice, Ljubljancan.info, Savinjske novice, Mladinski svet Slovenije, Simbioza, Društvo Šola zdravja, Dijaška organizacija Slovenije, Študentska organizacija Slovenije, Klub upokojencev Kompas, U3ŽO, Občina Trzin, Center za urjenje spomina, Slovenska policija, Rokodelski center Ribnica, Morel.si, Govori.si, Jana, ZDUS Plus.

V ZDUS smo Dneve medgeneracijskega sožitja promovirali preko elektronskih sporočil Pokrajinskim zvezam društev upokojencev, Društvom upokojencem in posameznim članom društev ter simpatizerjem Zveze DUS, preko družbenih omrežij – Facebook, Twitter in spletne strani ZDUS in DMS. Ciljna publika so bile vse generacije, zato smo preko družbenega omrežja Facebook želeli doseči čim širšo populacijo z objavami dogodkov, ki so se dotikale tako starih kot mladih.

Prvi in drugi dan prireditve smo na Radio Slovenija 1 s kratkim obvestilom pozivali poslušalke in poslušalke k udeležbi na dnevih.

Na Slavnostnem odprtju je bila prisotna večina medijev, o odprtju in o vsebini so poročali: Delo, TV SLO1, Radio Slovenija 1, Val 202, Večer, Radio Center, Times.si, Radio Ognjišče, Murski val, Gorenjski glas, Radio Sora, Primorski val, Primorske novice, Siol.net, Kanal 10 – TV Idea, MJU, Koroški radio, Vzajemnost, STA, Radio 1, Zarja, Rtv slo.si, Govori.si, Regionalobala.si, Irena Joveva, Stranka Marjana Šarca.

Organizacije in posamezniki, ki so o dnevih objavljali tekom obiska ali kot razstavljalci: Karl Erjavec, MDDSZ, Slovenska policija, EU parlament, MIZŠ, Mreža za podeželje, Krajinski parki Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib, Triglavski narodni park, Mladinski center Prlekije, Četrtna skupnost Črnuče, Državni svet, KORU handmade, Zlata mreža, Mestno gledališče Ljubljana, DeSUS, Tanja Fajon, Dominika Švarc Pipan, Dejan Židan, MOP, Rokodelski center DUO Škofja Loka, Andragoški center Slovenije, Simbioza, Društvo Šola Zdravja, Rogatec.si, Socialni demokrati Nova Gorica, Socialni demokrati, Geodetska uprava RS, Visit Celje, DU MORS, DEOS, Javna agencija RS za varnost v prometu, Vlada RS, Nepremičninski sklad RS, MKGP, Ksenija Klampfer, MNZ, Posrcumlad.si, visoka šola za upravljanje podeželja GRM, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Mladinski svet Slovenije, Dijaška organizacija Slovenije, Študentska organizacija Slovenije, Spominčica.

Medijski partnerji dnevov so bili: revija ZDUS Plus, Vzajemnost, Dnevnik, Nedeljski, Večer, Seniroji.info, revija Vzajemna, Dita, Meda 24, Mojaleta.si

10. Zaključek in napoved dnevov 2020

Dneve medgeneracijskega sožitja smo zaključili s pozitivnimi vtisi. Utrdili smo prepričanje, da je medgeneracijsko sodelovanje in sožitje proces, ki se ne porodi čez noč in ga je potrebno spodbuditi in krečiti, zato ocenjujemo, da je začetek dober. Bolj kot številke, ki smo jih uvodoma prikazali, za dragocenost štejemo **družbeni miselni premik**, ki smo ga povzročili pri slehernemu sogovorniku, ki smo ga obiskali tekom priprav dnevov, na srečanjih, sestankih in promocijskih aktivnosti. Uspeli smo, da ljudje pričnejo razmišljati in se zavedati pomena medgeneracijskega sodelovanja na najrazličnejših področjih in ne samo tam, kjer je to samoumevno.

S konceptom, ki smo ga uvedli v strokovnem programu na okroglih mizah, kjer smo nosilno strokovno temo obravnavali v vseh življenjskih obdobjih, s sodelovanjem predstavnikov organizacij mladih in starejših, ki so razpravljali in izmenjevali mnenja s strokovnjaki in kjer smo izpostavili medgeneracijske dobre prakse kot rešitve na izzive starajoče se družbe, udejanjamo poslanstvo Dnevov medgeneracijskega sožitja na najvišji ravni.

V letu 2019 smo se z vsebinskim izvajanjem poglobili v usmeritve t.i. prvega in drugega stebra **Strategije dolgožive družbe** (Trg dela in izobraževanje; Samostojno, zdravo in varno življenje vseh generacij), implementacijsko pa uresničevali tretjega (Vključenost v družbo). Izzive smo naslavljali na podlagi krovnega dokumenta ZDUS Medmemorandum 2018.

V prihodnjem letu se bomo posvetili drugi pereči temi vseh generacij: stanovanjska problematika in mobilnost. Dnevi medgeneracijskega sožitja 2020 bodo potekali **od 19. do 21. maja** na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Zahvaljujemo se vsem, ki so na kakršen koli način omogočili izvedbo Dnevov medgeneracijskega sožitja 2019 ter vsem sodelujočim, ki so prispevali k bogatem programu.

Priloga: Katalog Dnevov medgeneracijskega sožitja 2019
Dostopen na: <http://www.medgeneracijsko-sozitie.si/katalog>

Zapise so prispevali sodelujoči in člani Komisije za program Dnevov medgeneracijskega sožitja:

- Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije: Andreja Krt Stopar in Tatjana Vrbošek
- Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije
- Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje: dr. Dušana Findeisen
- Socialna zbornica Slovenije: mag. Vilko Kolbl
- Zveza društev upokojencev Slovenije: Dijana Lukić, Jožica Puhar, Branko Suhadolnik, Janez Sušnik, mag. Rosvita Svenšek, Lara Valič

Poročilo so potrdili:

- Upravni odbor ZDUS na xx redni seji
- Strokovni svet ZDUS na 19. redni seji 29. 8. 2019
- Medgeneracijska koalicija Slovenije na xxx seji

Janez Sušnik
Predsednik ZDUS